

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Кафедра **Охорона праці та навколишнього середовища**
(назва)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Голова науково-методичної комісії **Цивільна безпека**
(назва комісії)

_____ Березуцький В.В.
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2017 рік

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти **перший (бакалаврський)**
перший (бакалаврський) / другий (магістерський)

галузь знань **цивільна безпека**
(шифр і назва)

спеціальність **26 цивільна безпека**
(шифр і назва)

спеціалізація - **охорона праці**
(шифр і назва)

вид дисципліни - **професійна підготовка**
(загальна підготовка / професійна підготовка)

форма навчання - **денна**
(денна / заочна)

Харків – 2017 рік

ЛИСТ ЗАТВЕРДЖЕННЯ

Робоча програма з навчальної дисципліни - вступ до спеціальності
(назва дисципліни)

Розробники:

Зав. кафедри, д.т.н., професор
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

Березуцький В.В.
(ініціали та прізвище)

_____ (посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри

"Охорона праці та навколишнього середовища"
(назва кафедри)

Протокол від « _____ » _____ 20__ року № _____

Завідувач кафедри ОПтаНС
(назва кафедри)

_____ (підпис)

Березуцький В.В.
(ініціали та прізвище)

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ

Назва випускової кафедри
"Охорона праці та навколишнього середовища"

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Березуцький В.В.
(ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2017 р.

ЛИСТ ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис голови НМК (для дисциплін загальної підготовки та дисциплін професійної підготовки за спеціальністю) або завідувача випускової кафедри (для дисциплін професійної підготовки зі спеціалізації, якщо РПНД розроблена не випусковою кафедрою)

МЕТА, КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета - забезпечити майбутніх фахівців з охорони праці теоретичними знаннями, необхідними для визначення призначення обраної спеціальності та завдань, щодо вирішення питань створення безпечних і нешкідливих умов праці, проектуванню безпечної техніки та технологічних процесів з урахуванням вимог щодо безпеки праці та менеджменту охорони праці.

Компетентності

Інтегральна компетентність (ІК) - здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та проблеми під час практичної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів проведення моніторингу, запобігання виникненню аварій, надзвичайних ситуацій, нещасним випадкам (на виробництві) і професійним захворюванням, оцінювання їх можливих наслідків та їх ліквідування і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо на засадах патріотизму і державності;
- Визначеність і наполегливість щодо вирішення поставлених завдань і взятих обов'язків.

Професійні компетентності (ПК):

- Знання та розуміння: функцій держави, форм реалізації цих функцій; правових основ цивільного захисту, охорони праці; основних принципів здійснення цивільного захисту;
- Здатність до розуміння термінів та визначень понять у сфері цивільного захисту, охорони праці, номенклатури класифікації та параметрів уражальних чинників джерел надзвичайних ситуацій.

В результаті вивчення курсу “ Вступ до спеціальності ” студенти повинні знати:

- ✓ основні етапи розвитку науки про захист людини від шкідливого та небезпечного впливу техногенного виробничого середовища;
- ✓ стан охорони праці на сучасному етапі у державі та у світі;
- ✓ концептуальні основи сталого розвитку людського суспільства та право кожної людини на захист свого здоров'я та життя;
- ✓ теоретичні основи системи безпеки людини на виробництві та у державі;
- ✓ систему підготовки бакалаврів-інспекторів та (магістрів) інженерів із охорони праці та перспективи професійної діяльності.

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Попередні дисципліни:	Наступні дисципліни:
Загальна фізика	Теорія ризиків
Вища математика	Система управління охороною праці
Основи інженерної підготовки	Основи інженерної підготовки
	Безпека життєдіяльності
	Теорія горіння та вибуху
	Основи екології
	Фізіологія людини

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(розподіл навчального часу за семестрами та видами навчальних занять)

Семестр	Загальний обсяг (годин) / кредитів ECTS	З них		За видами аудиторних занять (годин)			Індивідуальні завдання студентів (КП, КР, РГ, Р, РЕ)	Поточний контроль	Семестровий контроль	
		Аудиторні заняття (годин)	Самостійна робота (годин)	Лекції	Лабораторні заняття	Практичні заняття, семінари			Контрольні роботи (кількість робіт)	Залік
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	72/2	32	40	32	-	-	РЕ	2	2	-

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до загального обсягу складає 44,44 (%):

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п.	Види навчальних занять (Л, ЛЗ, ПЗ, СР)	Кількість годин	Номер семестру (якщо дисципліна викладається у декількох семестрах). Назви змістових модулів. Найменування тем та питань кожного заняття. Завдання на самостійну роботу.	Рекомендована література (базова, допоміжна)
1	2	3	4	5
1	Л	2	<p>Змістовий модуль № 1</p> <p><u>Основні етапи розвитку науки про захист людини від шкідливого та небезпечного впливу техногенного виробничого середовища</u></p> <p>Вступ. Місце та завдання студента у загальній системі навчання в університеті. Організація процесу навчання та правильний розподіл часу. Лекції, практичні заняття, курсові проекти, бакалаврські та дипломні роботи.</p> <p><u>Тема 1.</u> Суспільство та розвиток суспільних виробничих відносин.</p> <p>Історія розвитку питань безпеки праці та знарядь. Відомі вчені – Арістотель, Гіппократ, Парацельс, Агрікола, Ломоносов М.В., Рамаццині, І.М.Сеченов, Ф.Ф.Ерісмана, А.А.Скочинський, Н.Н. Семенов, А.А. Пресс, та інші. Наукові роботи першого ректора НТУ «ХП» - проф.. В.Л. Кирпичова.</p> <p>Роль профспілок у вирішенні питань охорони праці. Міжнародна організація з охорони праці (МОП). Охорона праці за радянських часів та у сучасній Україні.</p>	[1-3], [4-6]
2	Л	2	<p><u>Тема 2.</u> Концепція формування цілісної системи знань з питань охорони праці. Навчання людини охороні праці та життя – основна концепція державної політики. Організація навчання та перевірки знань з питань охорони праці. Інструктажі з охорони праці. Стажування, дублювання і допуск до роботи.</p>	[1-3.4]

3	Л	2	<u>Змістовий модуль № 2 Сучасний стан охорони праці</u> <u>Тема 3.</u> Стан охорони праці в Україні. Види подій. Соціальна політика держави, керівництва підприємств. Причини нещасних випадків.	[3,4]
4	Л	2	<u>Тема 4.</u> Засади державної політики в Україні із питань охорони праці. Закон України «Про охорону праці».	[3,4]
5	Л	2	<u>Тема 5.</u> Основні принципи організації охорони праці. Умови при яких відбувається організація охорони праці. Організація менеджменту з охорони праці на підприємстві.	[1-3, 4,5]
6	Л	2	<u>Тема 6.</u> Базові основи законодавства з охорони праці та створення безпечних для працівників умов праці. Закони, нормативні акти, постанови, накази, приписи із охорони праці. Міжнародні стандарти, акти та нормативи з охорони праці.	[1-3,4-7]
7	Л	2	<u>Змістовий модуль № 3 Концепція сталого розвитку суспільства та охорона праці</u> <u>Тема 7.</u> Міжнародні та державна концепції сталого розвитку суспільства та забезпечення безпеки життя та праці.	[1-3,4-7]
8	Л	1	<u>Тема 8.</u> Угоди та гарантії безпеки праці на робочому місці. Колективні договори.	[1-3,4]
9	Л	1	<u>Тема 9.</u> Пільги та компенсації при роботі у несприятливих умовах. ЗІЗ.	[1-3,4]
10	Л	2	<u>Тема 10.</u> Охорона праці пільгових категорій працівників. Граничні норми для жінок, неповнолітніх, інвалідів.	[1-3,4-6]
11	Л	2	<u>Змістовий модуль № 4. Теоретичні основи єдинної системи із безпеки у державі.</u> <u>Тема 11.</u> Виробниче середовище. Виробничі шкідливі та небезпечні чинники.	[1,3,4-6]
12	Л	2	<u>Тема 12.</u> Основні поняття про виробничий травматизм та професійне захворювання. Травматизм невиробничого характеру.	[1,3,4-5]
13	Л	2	<u>Тема 13.</u> Соціальний захист потерпілих на виробництві. Закон «Про обов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності». Фонд соціального страхування.	[1-3,4-5]

			<u>Змістовий модуль № 5. Система підготовки бакалаврів (інспекторів) та спеціалістів з охорони праці.</u>	
14	Л	2	Тема 14. Навчання у університеті на рівні бакалавр (бакалаврат). Основні професійні дисципліни рівня бакалаврату.	[3]
15	Л	2	Тема 15. Навчання у університеті на рівні спеціаліста та магістра. Основні професійні дисципліни рівня спеціаліста та магістра.	[3]
16	Л	2	Тема 16. Виробничі спеціальності за напрямом «охорона праці».	[3]
17	Л	2	Тема 17. Науковий розвиток фахівця після закінчення базового навчання в університеті. Аспірантура. Докторантура. Стажування за кордоном.	[3]
Разом (годин)		32		

Примітки

1. Номер семестру вказують, якщо дисципліна викладається у декількох семестрах.
2. У показнику «Разом (годин)» кількість годин буде відрізнятися від загальної кількості аудиторних годин на кількість годин, що відведена на вивчення тем та питань, які вивчаються студентом самостійно (п. 3 додатку 8).
3. У графі 5 вказується номер відповідно до Додатку 14.

САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва видів самостійної роботи	Кількість годин
1	Опрацювання лекційного матеріалу	17
2	Підготовка до практичних(лабораторних, семінарських) занять	-
3	Самостійне вивчення тем та питань, які не викладаються на лекційних заняттях	-
4	Виконання індивідуального завдання:	23
5	Інші види самостійної роботи	-
	Разом	40

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯРеферат та тези доповіді на конференцію

(вид індивідуального завдання)

№ з/п	Назва індивідуального завдання та (або) його розділів	Терміни виконання (на якому тижні)
	1. Розробити власну схему мети у досягнення кар'єри, використовуючи метод причин або метод аналізу несправностей.	4 тиждень
	2. Підготувати тези доповіді на конференцію на 1-2 сторінки, за темою запропонованою викладачем, за матеріалами журналів «Охорона праці», «Пожежна безпека», «Промислова безпека».	9 тиждень

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Метод навчання – досить складне, багато якісне багатовимірне педагогічне явище, в якому знаходять відображення об'єктивні закономірності, принципи, цілі, зміст і форми навчання. Цей зв'язок з іншими дидактичними категоріями взаємо-зворотній: принципи, цілі, зміст і форми навчання визначають метод, але вони не можуть бути реалізовані без нього, без урахування можливостей їх практичної реалізації. Науковці поділяють методи навчання на словесні (розповідь-пояснення, бесіда, лекція), наочні (ілюстрація, демонстрація) та практичні (досліди, вправи, лабораторні роботи, реферати тощо). При вивченні дисципліни використовуються проблемний підхід у лекції та пояснювально-ілюстративний метод. Проблемною є така лекція, що містить у собі проблемні, дискусійні твердження, варіанти вирішення яких досягаються обов'язковим обговоренням їх між усіма присутніми. Цьому передують монолог викладача, в якому він вводить слухачів у проблему, вказує на можливі підходи до її аналізу на матеріалі співставлення різних факторів та теорій і знайомить з деякими умовами та прецедентами її розв'язання, створюючи тим самим ґрунт для проблематизації зовнішнього діалогу. При пояснювально-ілюстративному методі, студенти, що навчаються одержують знання на лекції, з учбової або методичної літератури, через екранну допомогу в "готовому" вигляді. Сприймаючи і осмислюючи факти, оцінки, висновки, студенти залишаються в рамках репродуктивного (відтворюючого) мислення. У вузі даний метод знаходить найширше застосування для передачі великого масиву інформації. Це дозволяє студентам застосовувати усі форми освоєння матеріалу, що підвищує ефективність роботи у аудиторії. Окрім цього лектор має можливість застосовувати Інтернет сайти для ілюстрації лекційного матеріалу. Лекції викладаються державною мовою. Лектор застосовує на заняттях інформацію та ресурси, що розміщено у Інтернеті на сайтах кафедри та спеціально створеного сайту, де студент може знайти відповідь на багато запитань, у тому числі: лекції, методичні вказівки, форум, тести та інше.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль реалізується у формі опитування на лекціях, тестів, виконання індивідуальних завдань, проведення контрольних робіт, ректорських контрольних робіт тощо. Контроль складової робочої програми, яка освоюється під час самостійної роботи студента, проводиться:

- з лекційного матеріалу – шляхом перевірки конспектів, тестування за змістовними модулями (на 9 та 15 тижнях);
- з індивідуальних занять – за допомогою перевірки виконаних завдань, реферату за обраною темою.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку (з оцінкою) відповідно до навчального плану в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою та у терміни, встановлені навчальним планом. Семестровий контроль може проводитися в усній формі по білетах або в письмовій формі за контрольними завданнями, а також шляхом тестування з використанням технічних засобів (Інтернету). Можливе поєднання різних форм контролю. Результати поточного контролю (поточна успішність) можуть враховуватись як допоміжна інформація для виставлення оцінки з даної дисципліни. Тестування студентів у Інтернеті відбувається на сайті (<http://berezuc.ucoz.ru/>). Також на цьому сайті надаються консультації лектора та прийом рефератів студентів, обговорювання на форумі нагальних питань.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ, ТА ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ТА УМІНЬ (НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS)

Таблиця 1. Розподіл балів для оцінювання поточної успішності студента

Поточне тестування та самостійна робота																	Сума	
Змістовий модуль																		
1		2				3				4			5					
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17		
4,5	4,5	4,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	4,5	4,0	100

T1, T2, ... – номери тем змістових модулів.

Розподіл балів відповідно до тем змістовних модулів:

Аудиторні заняття (80%): Л (80%) – форма контролю – тестування;

Поза аудиторні роботи студента (20%): СРС (РЕ, тільки за індивідуальними завданнями, 2 теми (2-5 модулів)).

Таблиця 2. Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 ... 100	A	відмінно
82 ... 89	B	добре
74 ... 81	C	
64 ... 73	D	задовільно
60 ... 63	E	
35 ... 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 ... 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

(надається перелік складових навчально-методичного забезпечення навчальної дисципліни та посилання на сайт, де вони розташовані)

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1	Основи охорони праці: Навчальний посібник: \ За ред.. В.В.Березуцького .–Харків: Факт, 2005. – 480 с.
2	В.В. Березуцький . Науково-практичний коментар до закону України «Про охорону праці» - Х.:Вид-во «Форт». – 2011. – 124 с.
3	В.В. Березуцький . Вступ до спеціальності. Конспект лекцій. - 2014

Допоміжна література

4	Закон України « Про охорону праці» - К: 2002 р. Нова редакція 2012 року.
5	Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» 1999 року із доповненнями.
6	Кодекс Законів про працю України (станом на 2017 р.)
7	Цивільний кодекс України

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1.Видання кафедри «Охорони праці та навколишнього середовища» НТУ «ХП» - Доступ до ресурсу:

<http://sites.kpi.kharkov.ua/SafetyOfLiving/Htm/metrzr-2.php>